

VOLG MIJ

WOORDEN DIE ONS ZO BEKEND IN DE OREN KLINKEN dat we niet in de gaten hebben hoe vreemd ze zijn. Om de diepere betekenis te snappen moeten we meer van het Joodse onderwijs in de eeuwen rond het begin van onze jaartelling weten. Evenals tegenwoordig had ook de jeugd van toen idolen. Onze jeugd kiest zijn sterren uit de sport- of muziekwereld. Zij willen graag een Messi of een Justin Bieber zijn of er in elk geval zoveel mogelijk op lijken. Joodse kinderen en zeker die uit de religieuze families -ja toen waren er ook al seculiere Joden- hadden als idool een bekende rabbi. Om bij hem discipel te zijn was het einde. Maar om zover te komen moesten ze eerst een hele leergang volgen. Twee supersterren net voor Jezus' tijd waren de rabbijnen Hillel en Shammai. Veel vragen die Jezus krijgt, zijn om uit te vissen tot welke school Hij hoort. Maar Jezus is een onafhankelijke denker.

Het onderwijs begon al thuis; verhalen over David, Daniël en natuurlijk de uittocht werden met de papelepel ingegeven. Op vijfjarige leeftijd begon het serieuze werk. Kinderen, jongens en hoogstwaarschijnlijk ook meisjes, gingen naar 'beet sefer' (huis van het boek) een school horende bij de synagoge. De eerste schooldag was een speciale dag. De kinderen kregen een plaat waarop het alfabet en een aantal teksten uit de Thora stonden. De leraar liet honing over de plaat vloeien en de kinderen mochten die aflikken. 'Hoe zoet zijn Uw woorden' (Ps. 119: 103). De Thora, de eerste vijf boeken van het Oude Testament, kwamen grondig aan bod. Hele gedeelten werden uit het hoofd geleerd. Voor meisjes stopte het onderwijs meestal hierna.

Als jongen kwam je van je tiende tot je dertiende jaar in de beet Talmoed. Tijdens deze periode werden de andere boeken van het OT behandeld. Het stellen van goede vragen was een belangrijk onderdeel van het leerproces. De moeder van rabbi Jonathan Saks vroeg nooit of hij op school iets geleerd had, maar of hij veel goede vragen gesteld had. Jongens werden op 13-jarige leeftijd 'volwassen' voor de wet. Dit werd gevierd tijdens de Bar Mitzwah (letterlijk: zoon van de wet). Voor die tijd was een jongen nog niet verantwoordelijk voor dingen die hij zei of deed. Daarom kon Jezus op 12-jarige leeftijd nog zeer prikkelende vragen stellen aan de schriftgeleerden in de tempel (Luk. 2: 46-48). 'Foute' vragen of antwoorden werden hem nog niet aangerekend.

JONG TALENT

Alleen de beste leerlingen mochten door naar beet Mishnah. De Mishnah was de mondelinge traditie naast de geschreven Thora. Leren discussiëren was een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Maar weinig jongens kwamen door de strenge toelatingsprocedure. Ook in de voetbalwereld zie je dit bij selecties.

De meeste jongens waren op hun achttiende getrouwd. Meisjes al een paar jaar eerder. Slechts de allerbesten hadden een kans de studie voort te zetten. Het

was voor hen niet ongebruikelijk de hele Thora uit het hoofd te kunnen opzeggen. De lessen werden gegeven door een rav of rab, een leraar van de Thora. Door de 'i' die het Hebreeuws eraan toevoegt, gaat het expliciet om 'mijn' rab. Had je deze beet Mishnah afgerond, dan kon je nog discipel van een rabbi worden. Kanttekening: pas na de verwoesting van de tempel in 70 n. Chr. werd 'rabbi' een officiële titel. 'Rabbi' was een respectvolle aanspreektitel, ook als je geen aanhanger van die rabbi was. Wij kunnen nu ook iemand imam, pastoor of dominee noemen zonder zelf gelovig te zijn.

AFSTUDEREN EN PROMOVEREN

Om discipel te worden koos je een rabbi en vroeg hem of hij bereid was jou aan te nemen als leerling. De concurrentie was moordend, veel kans had je niet. Je kunt het vergelijken met een student die een hoogleraar vraagt of hij onder diens supervisie een proefschrift mag schrijven. Slechts weinig studenten krijgen de kans om te promoveren. Ook hier gaat het weer om een strenge selectie.

VOLG MIJ

Nu is ook duidelijk waarom de woorden van Jezus eigenlijk vreemd zijn. Andreas, Petrus, Jakobus en Johannes hadden de toets om bij een rabbijn discipel te mogen zijn niet doorstaan. Ze waren niet goed genoeg bevonden. Volgens mij hadden ze wel graag gewild, immers als Jezus hun die kans biedt, grijpen ze deze met beide handen aan. Een omgekeerde wereld: de Rabbi vraagt mensen om discipelen te worden.

DISCIPELSCHAP

Als discipel bracht je zoveel mogelijk tijd met je rabbi door. Als jongeman van twintig was dat goed te doen. Getrouwd? Dat gaf problemen, je had dan toestemming nodig van degenen die van jou afhankelijk waren om langere tijd bij de rabbi te blijven. Je had daarom toestemming van je vrouw nodig. We weten dat Petrus getrouwd was. Hij vond een goede oplossing door zijn Rabbi bij zich in huis te nemen.

Met de rabbi ging je naar bruiloften, begrafenissen en zelfs naar badgelegenheden. Je zat aan zijn voeten (Luk. 10: 39, Hand. 22: 3). Niet alleen om te horen en te leren wat jouw rabbi zei en bad, maar om zijn hele leefstijl op te zuigen. In de leer zijn bij een rabbi betekende: zijn kennis in je opnemen en zijn manier van leven kopiëren. Je zei wat je rabbi zei, je deed wat je rabbi deed, je volgde hem compleet na. Je nam zijn juk op jouw schouders (Matth. 11: 29-30).

WIE IS MIJN FAMILIE?

De relatie met je rabbi was veel meer dan leraar en leerling. Het was een relatie van vader en zoon. De rabbi werd veelal aangesproken met 'abba'. De discipel werd dan wel 'zoon' genoemd. Paulus noemde Timotheüs zijn 'zoon' (1Tim 1: 2).

In een Joods geschrift komt het volgende probleem voor: je vader en je rabbi zijn beiden gevangen genomen. Je kunt slechts één loskopen. Voor wie kies je? Het

juiste antwoord is: je rabbi. Je biologische vader heeft je op de wereld gebracht; je rabbi brengt je naar de andere wereld. Verschillende gebeurtenissen in de evangeliën duiden op deze nauwe relatie (Matth. 8: 22, Matth. 10: 37).

JUDAS ISKARIOTH

Tijdens het Laatste Avondmaal zegt Jezus dat één van de twaalf Hem verraden zal. Zijn discipelen zijn ontzet. *'Ik ben het toch niet, Heere?'* (Matth. 26: 22). Ze spreken Jezus aan met Heer. De titel voor een rabbi die je volgt en liefhebt. Het geeft net als de eretitel 'abba' een diepe vertrouwensrelatie aan. Eén man doet dit niet, want Judas zegt: *'Ik ben het toch niet, rabbi?'* Hij gebruikt hier de algemene aanspreekvorm. Van een vertrouwensrelatie, deze rabbi volgen, is geen sprake meer. Hij verraadt zijn rab en daarmee zijn 'abba'. Het antwoord van Jezus is veelzeggend. Ja, ik ben rabbi, maar niet de Heer van jouw leven. Jij kiest ervoor Mij niet te volgen.

BAR ABBAS

Wij kennen hem onder de naam Barabbas. Waarschijnlijk was zijn naam Jehosuah Bar Abbas wat betekent: Jezus, zoon van de Vader. Hij was dus de zoon van een groot rabbijn. Pilatus biedt een keuze tussen twee mannen die beide Jezus heten. Het volk kiest.

VOLG MIJ

Deze uitnodiging van Jezus om van Hem te leren en Zijn levenswijze over te nemen was niet bedoeld voor een beperkt aantal mensen. Die uitnodiging geldt voor iedereen. Hij wil iedereen tot discipel hebben. Geen moeilijke toelatings-examens, want die heeft Hij al met succes gedaan. Hij vraagt, Hij dwingt niet. Hij respecteert daarbij ieders keuze, zelfs die van een Judas. Wie kiezen wij om te volgen? ■